

Patvirtinta
Bendrovės vadovas
2025 m. balandžio mėn. d
įsakymu Nr.

RANGOVŲ SAUGAUS DARBO ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO LITGRID AB OBJEKTUOSE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rangovų saugaus darbo organizavimo ir vykdymo LITGRID AB Objektuose tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja leidimų dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose, jų apsaugos zonose išdavimo, rangovo darbų organizavimo ir vykdymo veikiančiuose elektros įrenginiuose, darbų organizavimo ir vykdymo elektros įrenginių nuosavybės ir eksploatavimo ribose, techninio įvertinimo ir statybos užbaigimo komisijų organizavimo, darbuotojų, neturinčių teisių asmeniškai apžiūrėti elektros įrenginius, įleidimo į veikiančių elektros įrenginių teritorijas ir patalpas tvarką.

2. Tvarkos apraše naudojamos sąvokos:

SİPS – Sisteminių įrenginių priežiūros skyrius

Bendrovė – LITGRID AB.

DSAS – Darbuotojų saugos ir aplinkosaugos skyrius

IPC regionas – Perdavimo tinklo departamento Infrastruktūros priežiūros centro Rytų, Šiaurės, Vakarų, Pietų regionai.

ITTC – ITT ir administravimo departamento Informacinių technologijų ir telekomunikacijų centras.

Užsakovas – Bendrovė (Bendrovės padalinys organizuojantis darbus rangos būdu).

Rangovas – fiziniai bei juridiniai asmenys, teikiantys paslaugas ar vykdantys darbus Užsakovo veikiančiuose elektros įrenginiuose, ar jų apsaugos zonose, atliekantys statybos darbus statiniuose, teritorijose, ir su kuriais Bendrovė yra sudariusi sutartį ar asmenys vykdantys garantinius įsipareigojimus

Subrangovas – fiziniai bei juridiniai asmenys, kurie teikia paslaugas ar vykdo darbus Užsakovo veikiančiuose elektros įrenginiuose, ar jų apsaugos zonose, atlieka statybos darbus statiniuose bei teritorijose pagal sutartis sudarytas su Rangovu.

Įmonė eksploatuojanti Užsakovo įrenginius – juridinis asmuo su kuriuo Bendrovė sudariusi sutartį remontuoti ir techniškai prižiūrėti veikiančius Bendrovės elektros įrenginius.

Veikiantis elektros įrenginys - toks elektros įrenginys, į kurį yra įjungta arba bet kuriuo metu komutaciniais aparatais arba tam skirtais įtaisais gali būti įjungta įtampa.

Objektas – bendrovės nuosavybės teise ar kita forma valdoma teritorija ar patalpa, kurioje atliekami statybos, remonto ar eksploatavimo darbai.

Eksploatavimas – veikiančių elektros įrenginių technologinis valdymas, techninė priežiūra, remontas, matavimai, bandymai, paleidimo ir derinimo darbai.

Elektrotechnikos darbuotojai – fiziniai asmenys, turintys atitinkamą elektrotechninį išsilavinimą arba atlikę stažuotę, ir nustatyta tvarka atestuoti bei turintys nustatytos formos atestavimo pažymėjimus.

Elektrotechninis darbas – darbas, kuriam atlikti reikalinga atestuoto Elektrotechnikos darbuotojo kvalifikacija.

Instruktavimas – Rangovo, Subrangovo darbuotojų informavimas apie profesinę riziką Bendrovėje bei darbo vietoje, apie Bendrovėje galiojančių darbuotojų saugos ir sveikatos teisės norminių aktų reikalavimus ir išaiškinimas saugių veikimo būdų, privalomų jam atliekant pavestus darbus

LR – Lietuvos Respublika.

Nurodymas – rašytinė darbų vadovo užduotis elektros įrenginiuose saugioms darbo sąlygoms užtikrinti vykdant nurodytas apimties darbus, kurioje nustatoma darbo vieta, darbo pradžios ir pabaigos laikas, saugaus darbo atlikimo sąlygos, brigados sudėtis ir už darbuotojų saugą ir sveikatą atsakingi asmenys.

Pavedimas – tai rašytinė darbų vadovo užduotis darbui ir būtinoms darbuotojų saugos ir sveikatos priemonėms užtikrinti, atliekant darbus vienoje darbo vietoje ir ne ilgiau kaip vieną dieną.

Paskyra–leidimas – rašytinis leidimas darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai, nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio.

Saugos darbe atsakomybės ribų aktas – dokumentas, kuriame nusakoma Rangovo, Subrangovo ir/ar Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius ir Užsakovo darbuotojų saugos ir sveikatos tarpusavio atsakomybės ribos dirbant Užsakovo elektros įrenginiuose ar jų apsaugos zonoje.

Kitos Tvarkos apraše naudojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme (Žin., 2003, Nr. 70-3170), Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1-100 patvirtintose Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėse (Žin., 2010, Nr. 39-1878), Valstybinės darbo inspekcijos Minimaliuose saugos ir sveikatos reikalavimuose, organizuojant ir atliekant statybos darbus ir atitinkamuose jų pakeitimuose vartojamas sąvokas.

3. Tvarkos aprašas yra privalomas Bendrovės padalinių darbuotojams, organizuojantiems elektros įrenginių eksploatavimo, rekonstravimo ir statybos bei kitus darbus Bendrovės objektuose rangos būdu, bei Rangovų, Subrangovų ir Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbuotojams.

4. Rangovas, Subrangovas, Įmonė eksploatuojanti Užsakovo įrenginius ir Užsakovas privalo vadovautis darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančiais Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės norminiais aktais, Bendrovės vidaus teisės aktais, saugos ir sveikatos darbe instrukcijomis, šiuo Tvarkos aprašu ir kitais norminiais dokumentais.

5. Bendrovės veikiančiuose elektros įrenginiuose dirbančių ir/ar statybos darbus statiniuose, teritorijose atliekančių Rangovo darbuotojų saugą turi teisę kontroliuoti Bendrovės padalinių darbuotojai, organizuojantys Rangovų darbą ir Bendrovės DSAS darbuotojai.

6. Rangovui, Subrangovui dirbti Bendrovės veikiančiuose elektros įrenginiuose leidžiama pagal Nurodymą, Pavedimą arba techninės priežiūros tvarka. Pagal pavedimus galima atlikti tik relinės apsaugos ir automatikos, bei ryšių įrenginių techninės priežiūros ir remonto darbus uždaroje patalpoje.

Dirbant pagal Pavedimą, būtina įvykdyti visas darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti reikalingas technines priemones. Techninės priemonės turi būti atliekamos pagal darbų vadovo, davusio Pavedimą, užduotį. Relinės apsaugos ir automatikos, bei ryšių įrenginiuose, esančiose patalpose, gali dirbti vienas tuos įrenginius prižiūrintis VK darbuotojas, turintis teisę būti darbų vykdytoju su sąlyga, kad uždary skirstomųjų aukštosios įtampos įrenginių srovinės dalys turi būti už nuolatinių aptvarų. Visais atvejais kaip atlikti, darbą pagal Pavedimą ar Nurodymą nusprendžia darbų vadovas duodantis darbuotojams užduotį atlikti darbus.

Techninės priežiūros tvarka gali būti atliekami paslaugų pirkimo sutartyse nurodyti ilgalaikiai darbai, kuriuos atliekant priemonės, būtinos darbuotojų saugai ir sveikatai užtikrinti, numatytos darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijose.

Prieš pradėdant darbus, nurodytus Tvarkos aprašo 10 priede, Rangovas privalo parengti ir pateikti Užsakovo atstovui, vykdančiam techninę priežiūrą, statybos darbų technologijos (vykdymo) projektą (technologines korteles).

7. Rangovas, pasirašęs sutartį su Užsakovu, privalo supažindinti su šio Tvarkos aprašo reikalavimais, visus savo ir Subrangovų darbuotojus ir yra atsakingas už Tvarkos aprašo reikalavimų laikymąsi ir vykdymą.

II. LEIDIMŲ DIRBTI BENDROVĖS VEIKIANČIUOSE ELEKTROS ĮRENGINIUOSE IŠDAVIMAS

8. Rangovo arba Subrangovo, neturinčio Bendrovės leidimo atlikti darbų Bendrovės veikiančiuose elektros įrenginiuose, vadovas privalo Bendrovei pateikti prašymą, dėl leidimo dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose.

9. Kartu su prašymu privaloma pateikti:

9.1. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos ir/ar Statybos produkcijos sertifikavimo centro ar Statybos sektoriaus vystymo agentūros išduotų atestatų kopijas arba nuorodas į www.licencijavimas.lt ar kitų dokumentų kopijas, suteikiančias teisę atlikti rangos sutartyje numatytus darbus;

9.2. Elektrotechnikos darbuotojų sąrašą, nurodant jų vardus, pavardes, pareigas, apsaugos nuo elektros kategoriją (1 priedas): įgaliotų sudaryti ir pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktus; įgaliotų teikti paraiškas darbams atlikti; atestuotų darbų vadovų, turinčių teisę išduoti nurodymus ir be šios teisės; atestuotų darbų vykdytojų (prižiūrinčiųjų); atestuotų operatyvinių remonto ir operatyvinių darbuotojų. Darbuotojai, įgalioti pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktus, teikti paraiškas elektrotechninių darbų atlikimui ir atestuoti darbų vadovai privalo turėti aukštą apsaugos nuo elektros kategoriją (AK). Darbuotojai, įgalioti pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktus, teikti paraiškas neelektrotechninių darbų atlikimui privalo turėti ne žemesnę kaip vidurinę apsaugos nuo elektros kategoriją (VK).

10. Bendrovės tvarkomąjį dokumentą, kuriuo Rangovui, Subrangovui leidžiama vykdyti darbus Bendrovės eksploatuojamuose veikiančiuose elektros įrenginiuose, jų apsaugos zonoje, rengia Bendrovės DSAS darbuotojai ir jį pateikia Bendrovės Perdavimo tinklo departamento direktoriui ar DSAS vadovui turinčiam įgaliojimą pasirašyti. Rangovui, Subrangovui neturint (negavus) pasirašyto leidimo draudžiama su juo pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktus, o tuo pačiu ir leisti Rangovui, Subrangovui dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose, jų apsaugos zonoje. Subrangovams leidimas išduodamas tais atvejais kai jie įgalioti pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktus, kai jiems suteikiama teisė būti darbų vadovais, darbų vykdytojais, prižiūrinčiaisiais, būti operatyviniais ar operatyviniais remonto darbuotojais.

11. Visi Rangovams, subrangovams išduoti leidimai dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose, jų apsaugos zonoje, Rangovo, Subrangovo darbuotojų sąrašai kaip nurodyta 9.2 punkte bei Rangovams ir Subrangovams išduoti atestatai ar kiti dokumentai skelbiami [Bendrovės vidiniame tinklalapyje](#).

12. Pasikeitus Rangovo, Subrangovo darbuotojams, kurie nurodyti šio Tvarkos aprašo 9.2 punkte, Rangovo, Subrangovo vadovas privalo Bendrovės DSAS pateikti naują darbuotojų sąrašą. DSAS darbuotojai įvertinę pateiktus Rangovo atnaujintus darbuotojų sąrašus, aktualią redakciją patalpina Sharepoint Rangovams išduoti leidimai ([Rangovams išduoti leidimai](#)). Apie atliktą darbuotojų sąrašo atnaujinimą DSAS darbuotojas Rangovą informuoja elektroniniu paštu. Jei Rangovas teikia atnaujintą darbuotojų sąrašą likus 1 mėnesiui ar mažiau iki galiojančio leidimo, galiojimo pabaigos, tokiu atveju Rangovas turi teikti prašymą leidimui kartu pateikiant reikiamus dokumentus, kurie nurodyti Tvarkos aprašo 9 punkte. Rangovo, Subrangovo naujai priimtiems 9.2 punkte nurodytiems darbuotojams, neįtrauktiems į darbuotojų sąrašą, dirbti Bendrovės veikiančiuose elektros įrenginiuose draudžiama.

13. Vienos dienos darbams leidimas, numatytas šio Tvarkos aprašo 10 punkte gali būti neišduodamas. Šiuo atveju leidžiama dirbti pasirašius Saugos darbe atsakomybės ribų aktą su asmeniu pateikusiu paraišką darbams atlikti.

14. Bendrovės Perdavimo tinklo departamento direktoriaus tvarkomasis dokumentas, suteikiantis teisę Rangovui, Subrangovui dirbti Bendrovės veikiančiuose elektros įrenginiuose, jų apsaugos zonoje, galioja iki Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos ar Statybos sektoriaus vystymo agentūros išduotuose atestatuose ar kitame dokumente nurodytos galiojimo datos, bet ne ilgiau kaip vienerius metus nuo Nurodymo pasirašymo dienos.

III. RANGOVŲ DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS VEIKIANČIUOSE ELEKTROS ĮRENGINIUOSE

15. Bendrovės IPC regiono ar **SIPS** vadovas, kurio eksploatuojamuose įrenginiuose dirbs Rangovas, prieš pradėdamas darbus turi sudaryti ir pasirašyti su Rangovo, atskirais atvejais ir su Subrangovo ir/ar Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius, įgaliotu asmeniu Saugos darbe atsakomybės ribų aktą (2 priedas). Jei Subrangovo darbų vadovams suteikiama teisė išduoti Nurodymus, aktą pasirašo ir Subrangovo įgaliotas asmuo.

16. Kai viename Objekte dirba du ir daugiau Užsakovo Rangovų (pvz. vieni atlieka rekonstrukcijos darbus, o kiti relinės apsaugos ir automatikos grandinių demontavimą), aktą turi pasirašyti Užsakovo ir visų tame Objekte dirbančių Rangovų įgalioti asmenys, turintys teisę pasirašyti Saugos darbe atsakomybės ribų aktą. Metalų, alyvos ar kitas atliekas išvežti iš Objektų turinčios Įmonės neprivalo turėti leidimo dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose, o su Rangovu, kuris vykdo rekonstrukcijos, remonto darbus, pasirašytame Saugos darbe atsakomybės ribų akte

turi būti numatyta, kad už jų įleidimą į Objektą ir už supažindinimą su esamais ir galimais pavojais atsakingas Rangovo darbų vadovas.

17. Kai Rangovams Nurodymus išrašo ar vykdo technines priemones prieš darbo vietos ruošimą ar ruošia darbo vietą Įmonė eksploatuojanti Užsakovo įrenginius, aktą pasirašo Užsakovo, Rangovo ir Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius įgalioti asmenys.

Jei darbai bus vykdomi ryšių ir valdymo sistemų įrenginiuose, ITT centro vadovas turi sudaryti ir pasirašyti su Rangovo įgaliotu asmeniu Saugos darbe atsakomybės ribų aktą (2 priedas). Jei darbai bus vykdomi ir IPC regiono eksploatuojamų įrenginių teritorijoje ar patalpose, sudaromą Saugos darbe atsakomybės ribų aktą suderina (vizuoja) IPC regiono vadovas bei paskiria atsakingą darbuotoją, kuris prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius IPC regiono eksploatuojamų įrenginių teritorijoje ar patalpose.

18. Jei darbai bus vykdomi vaizdo stebėjimo, gaisrinės ir apsauginės signalizacijos įrenginiuose, Fizinės saugos skyriaus vadovas turi sudaryti ir pasirašyti su Rangovo įgaliotu asmeniu Saugos darbe atsakomybės ribų aktą (2 priedas). Jei darbai bus vykdomi ir IPC regiono eksploatuojamų įrenginių teritorijoje ar patalpose, sudaromą Saugos darbe atsakomybės ribų aktą suderina (vizuoja) IPC regiono vadovas bei paskiria atsakingą darbuotoją, kuris prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius IPC regiono eksploatuojamų įrenginių teritorijoje ar patalpose.

19. Rangovui dirbant veikiančiuose elektros įrenginiuose ir atliekant signalų ir valdymo sistemų su Bendrovės dispečerinio valdymo sistema testavimą, Rangovo įgaliotas asmuo privalo parengti įrenginių bandymo (testavimo) programą ir suderinti ją su Bendrovės įgaliotais darbuotojais.

20. Saugos darbe atsakomybės ribų aktai gali būti sudaromi atskiriems Objektams ar kiekvienai sutarčiai. Šių aktų galiojimas neturi būti ilgesnis už sutarties galiojimo laikotarpį. Pasirašyti saugos darbe atsakomybės ribų aktai įkeliami į „Doclogix“ sistemą ir nukreipiami susipažinimui asmeniui atsakingam už sutarties vykdymą ir Darbų koordinavimo grupei.

21. Rangovui pasitelkus darbus atlikti vieną ar kelis Subrangovus, kai jie skiriami darbų vykdytojais/prižiūrinčiais ir/ar brigados nariais Užsakovas pasirašo Saugos darbe atsakomybės ribų aktą tik su Rangovo įgaliotu asmeniu. Už Subrangovų darbuotojų saugą ir sveikatą atsako Rangovas.

22. Viename Objekte ar darbo vietoje dirbant daugiau nei vienai Rangovo, subrangovo brigadai, darbų vadovai ir ar darbų vykdytojai organizuoja ir vykdo darbą taip, kad būtų garantuota visų darbuotojų sauga ir sveikata, siekdami apsaugoti darbuotojus nuo nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, koordinuoja savo veiksmus ir informuoja vienas kitą bei darbuotojus apie darbe galimus pavojus ir profesinę riziką.

23. Jeigu Rangovo, Subrangovo darbai susiję ir su kitų Bendrovės padalinių eksploatuojamais įrenginiais ar aptarnaujama teritorija, tai Saugos darbe atsakomybės ribų aktą pasirašo ir minėtus įrenginius eksploatuojančio Bendrovės padalinio vadovas.

24. Pasirašant Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, priklausomai nuo vietos sąlygų, gali būti numatyti ir kiti papildomi punktai, kurie neprieštarauja šio Tvarkos aprašo nuostatoms.

25. Pasirašius Saugos darbe atsakomybės ribų aktą Bendrovės padalinio Vadovas ar darbuotojas atsakingas už įrenginių eksploataciją instruktuoja Rangovo darbų vadovus, kuriems suteikiama teisė išduoti nurodymus apie atliekamų darbų tvarką ir atsakomybę už saugą darbe, apie esančius ir galimus rizikos veiksnius, nurodo, kieno operatyviniame valdyme yra elektros įrenginiai. Rangovo darbų vadovų instruktavimas ir supažindinimas įforminamas „Rangovo ir komandiruito personalo saugos darbe instruktavimų registravimo žurnale“. Rangovų darbų vadovas instruktuoja savo ir Subrangovų darbuotojus.

Rangovo, Subrangovo darbuotojai privalo atvykus į Bendrovės Objektą, kuriame įrengta apsauginė signalizacija, telefonu informuoti Bendrovės apsaugos postą apie vykdomus darbus, preliminarį darbų trukmę, atsakingą už darbų vykdymą asmenį (nurodant jo kontaktinį telefoną). Išvykstant iš Objekto privaloma telefonu informuoti Bendrovės apsaugos postą apie darbų pabaigą.

26. Tais atvejais, kai Rangovo, Subrangovo darbuotojams suteikta teisė išrašyti Nurodymus, vykdyti atjungimus, įžeminimus, paruošti darbo vietą ir leisti savo darbuotojams dirbti, IPC regiono ar **SIPS** padalinių vadovai ar paskirti atsakingi darbuotojai Rangovo darbų vadovui turi įteikti elektros įrenginių visas reikalingas aktualias schemas, bei prireikus, gali būti įteikiama kita reikalinga dokumentacija, kuri padėtų užtikrinti saugų darbų vykdymą. Dirbant oro linijose turi pateikti oro linijų esančių indukuotos įtampos zonoje sąrašą. Apie schemas (dokumentacijos) įteikimą turi būti nurodyta Saugos darbe atsakomybės ribų akte.

27. Rangovo, Subrangovo darbuotojas, kuriam suteikta teisė išrašyti nurodymus, prieš dvi darbo dienas iki planinių darbų pradžios, nurodymo pirmo lapo kopiją, o jei darbai vykdomi pagal pavedimą, tai užpildyto pavedimo (3 priedas) kopiją, pateikia Bendrovės Darbų koordinavimo grupės budinčiajam darbuotojui, o 330 kV transformatorių pastotėse su budinčiuoju personalu - pastotės budinčiajam darbuotojui.

28. Rangovo, Subrangovo, Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbuotojas, gavęs iš Bendrovės Darbų koordinavimo grupės budinčiojo darbuotojo, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budinčiojo dispečerio, o 330 kV transformatorių pastotėse ar elektrinės skirstyklose su budinčiuoju personalu - budinčiojo darbuotojo leidimą vykdyti technines priemones, ruošti darbo vietą ir leisti dirbti, apie tai pažymi Nurodymo 2-os lentelės pirmoje eilutėje. Jei Rangovas ar Subrangovas neturi galiojančio leidimo dirbti Perdavimo tinklo įrenginiuose arba neturi pasirašęs Saugos darbe atsakomybės ribų akto, arba minėti dokumentai nėra pateikti Darbų koordinavimo grupei („Doclogix“ sistemoje), leisti dirbti pagal Rangovų, Subrangovų siunčiamus Nurodymus draudžiama.

29. Kai technines priemones vykdo ar darbo vietą ruošia, transformatorių pastotėje ar elektrinės skirstykloje budintysis darbuotojas ar Įmonės, eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbuotojai, paruoštą darbo vietą patikrina, Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, prižiūrintysis įvertindamas, ar įvykdytos visos Nurodyme įrašytos techninės priemonės. Leidimą Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, prižiūrintysis dirbti veikiančiuose elektros įrenginiuose įformina užpildant Nurodymo 2-os lentelės antrą eilutę.

30. Rangovui, Subrangovui dirbant oro linijose neišjungus įtampos, kada darbo vietos ruošti nereikia, leidimą Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojui, prižiūrinčiajam leisti dirbti duoda Bendrovės Darbų koordinavimo grupės budintysis darbuotojas, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budintysis dispečeris. Tai darbų vykdytojas, prižiūrintysis įformina Nurodymo 2-oje lentelėje. Rangovo, Subrangovų brigados narius instruktuoja ir leidžia dirbti Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, prižiūrintysis. Tai įforminama Nurodymo 3-oje ir 4-oje lentelėse.

31. Jei Rangovo, Subrangovo brigada dirba išjungus įtampą įrenginiuose toje pačioje darbo vietoje (ruože) kelias dienas ir darbo vietos ruošimo sąlygos lieka nepakitusios, tai kitą dieną brigadai dirbti leidžia Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, prižiūrintysis gavęs pirmą kartą leidusio dirbti Bendrovės Darbų koordinavimo grupės budinčiojo darbuotojo leidimą, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budinčiojo dispečerio. 330 kV transformatorių pastotėse ar elektrinių skirstyklose su budinčiuoju personalu, leidimą dirbti kitą dieną duoda budintis darbuotojas. Tai įforminama Nurodymo 4-oje lentelėje. Išrašant Nurodymą, ši sąlyga turi būti pažymėta pastraipoje „Kiti reikalavimai“. Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, prižiūrintysis turi kasdien informuoti leidusi dirbti budintįjį darbuotoją apie tos dienos darbų baigtį ir brigados išvedimą iš darbo vietos.

32. Rangovas, Subrangovas baigęs visus nurodyme įrašytus darbus ir sutvarkęs darbo vietą, apie tai praneša Bendrovės Darbų koordinavimo grupės budinčiajam darbuotojui, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budinčiajam dispečeriui, o 330 kV transformatorių pastotėse ar elektrinių skirstyklose su budinčiu personalu - budinčiajam darbuotojui ir įforminęs nurodyme visišką darbų užbaigimą, grąžina nurodymą jį išrašiusiam darbuotojui.

33. Rangovo darbuotojai, atliekantys darbus techninės priežiūros tvarka, privalo turėti apsaugos nuo elektros kategoriją. Rangovas atsako, kad būtų parengtos tinkamos tiems darbams atlikti darbuotojų saugos ir sveikatos instrukcijos.

34. Užsakovo veikiančiuose elektros įrenginiuose dirbantys Rangovo, Subrangovo darbuotojai privalo su savimi turėti energetikos darbuotojo kvalifikacijos atestatus (išskyrus tuos darbuotojus, kurie vykdo neelektrotechninius darbus).

35. Atliekant cheminį augalų purškimą rankiniu būdu oro linijų trasose ar oro linijos trasos valymo darbus (medžių ir krūmų, ne aukštesnių kaip 4 m., kirtimas arba genėjimas) rankiniu būdu nebūtina skirti prižiūrinčiojo. Šių darbų atlikimui nebūtinas ir tvarkos aprašo 10 punkte nurodytas Bendrovės tvarkomasis dokumentas, kuriuo Rangovui leidžiama vykdyti darbus Bendrovės eksploatuojamuose veikiančiuose elektros įrenginiuose. Šiuo atveju išduodamas raštiškas sutikimas numatytas Elektros tinklų apsaugos taisyklėse.

IV. DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS ELEKTROS ĮRENGINIŲ NUOSAVYBĖS IR EKSPLOATAVIMO RIBOSE

36. Sudarant su kitomis įmonėmis Bendrovės įrenginių nuomos arba leidimo naudotis transformatorių pastotės ar skirstyklos teritoriją sutartis, būtina pasirašyti elektrotechnikos darbuotojų Tarpusavio santykių nuostatus. Darbai vykdomi vadovaujantis abiejų šalių pasirašytais elektrotechnikos darbuotojų Tarpusavio santykių nuostatais. Jei šiuose nuostatuose nėra numatyta kaip vykdyti darbus, tuomet prieš darbų pradžią turi būti pasirašytas Saugos darbe atsakomybės ribų aktas.

37. Saugos darbe atsakomybės ribų akte turi būti numatyta kam pateikiamos paraiškos darbams atlikti, kas išrašo nurodymus instruktuoja darbuotojus, kas duoda leidimą ruošti darbo vietas ir dirbti, kas vykdo operatyvinius perjungimus, ruošia darbo vietą, bei numatomi kiti reikalavimai užtikrinantys darbuotojų saugą.

V. RANGOVŲ STATYBOS DARBŲ ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

38. Rangovas, vykdydamas darbus neveikiančios transformatorių pastotės, skirstyklos teritorijoje, šią teritoriją atskiria tvora (ne žemesne kaip 1,6 m.) nuo kitų veikiančių transformatorių pastotės elektros įrenginių. Aptvertoje teritorijoje, Rangovas užtikrina darbų organizavimo ir vykdymo tvarką, darbuotojų saugą ir sveikatą, pagal techninio projekto ir statybos darbus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

39. Prieš statybos darbų pradžią Rangovas ir IPC regiono vadovas, kurio teritorijoje, Objekte ar eksploatuojamuose įrenginiuose dirbs Rangovas, privalo įforminti Saugos darbe atsakomybės ribų aktą (4 priedas), kai statybos darbai bus vykdomi veikiančiuose elektros įrenginiuose ar jų apsaugos zonose ir „Aktą – leidimą“ kitiems statybos darbams (5 priedas). Šiuose aktuose turi būti numatytos priemonės, užtikrinančios darbuotojų saugą.

40. Darbų vykdymui pavojingose zonose, kuriose nuolat veikia ar gali veikti (atsirasti) rizikos veiksniai (6 priedas), nepriklausantys nuo atliekamų darbų pobūdžio, turi būti išduota Paskyra – leidimas. Paskyrą-leidimą išduoda Rangovo darbų vadovas.

41. Bendrovės padalinio vadovas ar darbuotojas atsakingas už įrenginių eksploataciją instruktuoja Rangovo darbų vadovą, apie darbo vietoje esančius pavojingus bei kenksmingus rizikos veiksnius. Instruktavimą įformina „Rangovo ir komandiruito personalo saugos ir sveikatos instruktavimų darbo vietoje registravimo žurnale“.

42. Kai statant statinį dalyvauja daugiau negu vienas rangovas, subrangovas, ir sutartyje nenustatyta, kad statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatoriumi rūpinasi pats Užsakovas, Užsakovas savo tvarkomuoju dokumentu paskiria Rangovo deleguotą vieną ar kelis statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatorius, kurie turi užtikrinti, kad statinio projekte būtų numatyti darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai, ir statybos metu privalo koordinuoti ir kontroliuoti norminiuose teisės aktuose nustatytų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų įgyvendinimą bei vykdyti Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatų 13 ir 14 punktuose nurodytas pareigas. Statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatorius taip pat dalyvauja statomo objekto statybvietėje rengiamuose susirinkimuose, o nustačius, kad statomo objekto statybvietėje nesilaikoma darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų ir dėl to kyla pavojus statomo objekto statybvietėje esančių asmenų saugai ir sveikatai, sustabdyti konkrečius darbus, dėl kurių kyla pavojus. Sprendimas sustabdyti darbus įrašomas į statybos darbų žurnalą, nurodant priežastį ir priemones ar veiksmus, kurių reikia imtis, kad būtų pašalintas pavojus, sprendimo įgyvendinimo terminas, taip pat formoje F-60 įrašomos pastabos, reikalavimai, jų įgyvendinimo terminai, defektų, trūkumų pašalinimo terminai ir apie tai iškart praneša išsiunčiant el. paštu Užsakovo atstovui nurodytam sutartyje. Statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatorius taip pat informuoja Užsakovo atstovą nurodytą sutartyje el. paštu apie apsilankymo statomo objekto statybvietėje metu, pastebėtus saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, bei teikia reguliarias ne rečiau kaip 1 kartą per mėn. ataskaitas, kuriose nurodami, kokie buvo atlikti darbai, nustatyti trūkumai, defektai ir kokie pavedimai buvo duoti nustatytiems trūkumams šalinti. Rangovas sudaręs jungtinės veiklos sutartį ir ar pasitelkęs atskirų darbų atlikimui subrangovus pateikia užsakovui raštą (11 priedas) kuriame nurodoma deleguojamo darbuotojo vardas pavardė pareigos, kvalifikacijos pažymėjimo numeris ir iš davimo data, su raštu kartu pateikiamas deleguoto darbuotojo sutikimas ir Statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatoriaus pažymėjimo kopija.

43. Rangovas iki darbų pradžios turi parengti ir su Užsakovu suderinti Darbuotojų saugos ir sveikatos, aplinkosaugos ir gaisrinės saugos planą (toliau - Planas), kuriame įvertinti visus saugos

rizikos veiksniais, numatyti prevencines ir rizikas mažinančias priemones, taip pat kaip vykdoma komunikacija tarp Rangovo ir Užsakovo įvykus saugos incidentui, nelaimingam atsitikimui ar pan. bei atskaitomybės formą ir terminus.

44. Žemės darbai Užsakovo padalinių transformatorių pastochių ir skirstyklų teritorijoje vykdomi statybos techninio reglamento STR 1.07.02:2005 „Žemės darbai“, ir šiame Tvarkos apraše nustatyta tvarka.

45. Rangovas, prieš pradėdamas vykdyti žemės darbus, Užsakovo IPC regionui pateikia paraišką žemės darbų vykdymui (7 priedas). Kartu su paraiška turi būti pateikiamas statinio techninis projektas su pažymėta žemės darbų vykdymo vieta, o kai projektas nereikalingas – žemės darbų vykdymo aprašymas ir schema.

46. Žemės darbų vykdymui IPC regiono vadovas ar jo paskirtas asmuo, pagal šiame Tvarkos apraše (8 priedas) pateiktą formą, išduoda leidimą vykdyti žemės darbus. Leidimai žemės darbams taip pat išduodami ir toms transformatorių pastochių ar skirstyklų teritorijoms, kurios Rangovui perduotos kaip neveikiančių elektros įrenginių teritorijos.

47. Rangovui draudžiama žemę kasti ar vykdyti kitus žemės darbus savavališkai, pažeidžiant šio Tvarkos aprašo reikalavimus, neturint leidimo ar pasibaigus jo galiojimo laikui, taip pat vykdyti žemės kasimo darbus nukrypus nuo leidime (prie jo pridėtoje scheme) nurodytų žemės darbų vykdymo teritorijos ribų.

48. Už Rangovo darbuotojų aprūpinimą darbo įrankiais, asmeninėmis ir kolektyvinėmis apsaugos priemonėmis bei už Rangovo, Subrangovų darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų vykdymą atsako Rangovas.

VI. MINIMALŪS REIKALAVIMAI STATYBVIEČIŲ ĮRENGIMUI

49. Šie minimalūs reikalavimai statybviečių įrengimui ir darbuotojų asmeninėms apsauginėms priemonėms nustato būtinus darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ruošiantis ir atliekant statybos darbus.

50. Rangovai prieš pradėdami vykdyti ir vykdydami statybos darbus ir rengdami įmonės norminius dokumentus, turi vadovautis Valstybinės darbo inspekcijos Minimaliais saugos ir sveikatos reikalavimais, organizuojant ir atliekant statybos darbus, Darboviečių įrengimo statybvietėse nuostatais, Darbo įrenginių naudojimo bendraisiais nuostatais, Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatais, Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo nuostatais, Rangos sutarčių nuostatais, šiais minimaliais reikalavimais ir kitais galiojančiais darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktais, techniniais reglamentais, standartais, metodiniais nurodymais.

51. Rangovas privalo vykdyti Statybos darbus vadovaujantis Statybos techniniu reglamentu ir turėdamas visus reikalingus leidimus ir trečiųjų šalių sutikimus, numatytiems darbams atlikti.

52. Reikalavimai neapriboja Rangovų darbdavių teisės priimti ir taikyti griežtesnius reikalavimus, garantuojančius geresnę bei efektyvesnę darbuotojų saugą ir sveikatą.

53. Prie įėjimo į statybvietę privaloma iškabinti ženklus „Pašaliniais įeiti draudžiama“, „Būtina dėvėti apsauginį šalną, Būtina dėvėti apsauginę avalynę“, „Būtina dėvėti signalinę liemenę“. Visi asmenys, esantys statybvietėje, privalo dėvėti apsauginius šalmus ir pagal atliekamų darbų specifiką avėti darbo avalynę bei signalines liemenes.

54. Statybvietėje dirbantys asmenys turi dėvėti darbo drabužius, ant kurių turi būti aiškiai užrašytas įmonės, kurioje darbuotojas dirba, pavadinimas.

55. Statybvietės turi būti aptvertos, kad į jas nepatektų pašaliniai asmenys. Statybviečių aptvarai turi būti metaliniai, kurių aukštis ne žemesnis kaip 1,6 m. Šio punkto reikalavimai taikomi oro ir kabelių linijų statybvietėms, kai statomos metalinės atramos, tiesiamos kabelinės linijos gyvenvietėse.

56. Statybviečių metaliniai aptvarai įrengiami veikiančių transformatorių pastochių ar skirstyklų teritorijoje arba po elektros perdavimo oro linijomis turi būti įžeminti.

57. Jei vykdamas statybos darbus būtina patekti į veikiančių elektros įrenginių teritoriją, kuri yra už statybvietės aptvarų, tuomet veikiančių elektros įrenginių teritorija, kurioje vykdomi darbai turi būti aptverta laikiniais aptvėrimais ant kurių turi būti įspėjamieji ženklai, kad už aptvaro yra veikiančios įrenginiai. Laikinam aptvėrimui turi būti naudojami stovai ir plastikinė grandinė. Draudžiama laikinam aptvėrimui naudoti veikiančių elektros įrenginių konstrukcijas. Šiuo atveju darbus organizuoti ir vykdyti vadovaujantis šio tvarkos aprašo III skyriaus reikalavimais.

58. Šuliniai, duobės ir kitos panašios iškasos turi būti uždengti dangčiais, skydais arba aptverti, armatūros ir panašūs strypai, į kuriuos gali susižeisti žmonės turi būti su smaigalio apsauga ir paženklinėti arba aptverti.

59. Aptvarai, apsaugantys nuo kritimo iš aukščio, turi būti ne žemesni kaip 1,1 m, su porankiu viršuje, 0,15 m aukščio ištisine papėdės juosta apačioje ir 0,5 m aukštyje nuo pakloto paviršiaus – su viduriniu tašeliu, arba būtina naudoti kitas lygiavertes apsaugos priemonės.

60. Statybvietėje turi būti pirminės gaisro gesinimo priemonės (ne mažiau kaip 2 vnt. 6 kg miltelių gesintuvai, nedegus audeklas). Jų laikymo vieta paženklinta, gerai matoma ir laisvai prieinama. Darbų naudojant ugnį atlikimo vietose turi būti bent vienas gesintuvas, kurio minimalus gesinimo medžiagos kiekis 4 kg.

61. Nuolatinės ar laikinos darbuotojų buvimo vietos (gamybinės buities patalpos, poilsio vietos, žmonių praėjimai) įrengiamos už pavojingų zonų ribų. Pavojingų zonų ribos, kuriose veikia pavojingi veiksniai, nurodyti Saugos ir sveikatos taisyklėse statyboje.

VII. TECHNINIO ĮVERTINIMO IR STATYBOS UŽBAIGIMO KOMISIJŲ DARBO ORGANIZAVIMAS

62. Rangovas, privalo užtikrinti, kad iki techninio įvertinimo komisijos darbo pradžios būtų paruošti saugūs perėjimai (esant neužbaigtiems žemės kasimo ar statybinės dalies darbams).

63. Atvykus techninio įvertinimo komisijai Rangovo paskirtas darbuotojas privalo instrukuoti visus komisijos narius, supažindinant kokiuose įrenginiuose yra įtampa, kuriuos įrenginius priimame bei pateikti kitą reikalingą informaciją.

64. Rangovai prieš statybos užbaigimo komisijos darbo pradžią kartu su Bendrovės IPC regiono vadovui ir projekto vadovu, kuriam priskirtas Objektas, privalo organizuoti saugų komisijos darbą.

65. Atvykus statybos užbaigimo komisijai, Rangovo paskirtas darbuotojas privalo instrukuoti visus komisijos narius, supažindinant kokiuose įrenginiuose yra įtampa, kuriuos įrenginius priimame bei pateikti kitą reikalingą informaciją. Neelektrotechninių darbuotojų instruktavimą įforminti darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimų registravimo kortelėje (9 priedas).

66. Rangovas iš anksto privalo pasirūpinti atvyksiančių komisijos narių sutikimu, jų automobilių stovėjimo vietomis, statybos užbaigimo komisijos narius aprūpinti apsauginiais šalmais.

VIII. DARBŲ ORGANIZAVIMAS DIRBANT UŽSIENIO ŠALIŲ DARBUOTOJAMS BEI KITŲ ASMENŲ, NETURINČIŲ TEISIŲ SAVARANKIŠKAI DIRBTI ELEKTROS ĮRENGINIUOSE, ĮLEIDIMAS Į VEIKIANČIŲ ELEKTROS ĮRENGINIŲ TERITORIJAS IR PATALPAS

67. Užsienyje registruotos įmonės, sudariusios sutartį su Bendrove ir komandiravusios darbuotojus vykdyti darbus Bendrovės eksploatuojamuose elektros įrenginiuose, privalo pateikti tuos pačius dokumentus, kurie numatyti šio Tvarkos aprašo II skyriuje. Darbai organizuojami ir vykdomi vadovaujantis šio Tvarkos aprašo III skyriuje išdėstytais reikalavimais.

68. Užsienio įmonių darbuotojai, atvykę atlikti elektros įrenginių garantinį aptarnavimą, parodomuosius darbus, diegiamos įrangos montavimą, derinimą, testavimą ir pan., pateikia darbuotojų, kurie vykdys darbus, sąrašus bei dokumentus, patvirtinančius jų kvalifikaciją. Šiuo atveju darbai vykdomi pagal Nurodymus, o užsienio įmonių darbuotojai įforminami kaip stažuotojai, neturintys teisės savarankiškai dirbti elektros įrenginiuose.

69. Projektuotojai, matininkai ir kiti asmenys, neturintys teisės savarankiškai dirbti elektros įrenginiuose, kontroliuojančių įstaigų atstovai, delegacijos, ekskursijos trumpam laikui (iki vienos dienos) į transformatorių pastochių teritorijas, skirstyklas, sinchroninius kompensatorius, keitiklius įleidžiami atitinkamo padalinio vadovo leidimu paskyrus lydinčią asmenį. Projektuotojus, ryšių ir valdymo sistemų įrenginių apžiūrai, įleidžia šiuos įrenginius eksploatuojančios įmonės atstovai. Prieš įleidžiant į Objektą, visi asmenys privalo būti instrukuoti ir jų instruktavimas įforminamas darbuotojų saugos ir sveikatos instruktavimų registravimu kortelėje. Delegacijos ir ekskursijos įleidžiamos į

veikiančių elektros įrenginių teritoriją papildomai gavus iš delegacijos ir ekskursijos vadovo dalyvių sąrašą.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

70. Užsakovo, Rangovo ir Subrangovo darbuotojai (atstovai), pasirašę šios Tvarkos apraše nurodytus dokumentus ar savo parašais patvirtinę dokumentuose padarytus tam tikrus įrašus, atsako už atitinkamų dokumentų ar įrašų tinkamą įforminimą ir juose pateiktos informacijos teisingumą.

71. Rangovai, Subrangovai darbus turi organizuoti ir vykdyti taip, kad pašaliniai asmenys negalėtų patekti į veikiančių įrenginių teritorijas, patalpas bei statybos aikšteles.

72. Rangovo vadovai privalo kontroliuoti ir užtikrinti, kad nedirbtų neinstrukuoti ir neinformuoti apie esamus ir galimus rizikos veiksnius, neturintys tinkamos kvalifikacijos Rangovų, Subrangovų darbų vykdytojai, prižiūrintieji, brigados nariai, stažuotojai.

73. Darbuotojams griežtai draudžiama darbo vietoje, statybos aikštelėje turėti ar vartoti alkoholinius gėrimus ar narkotines medžiagas ir būti nuo jų apsvaigus.

74. Rangovo, Subrangovo darbų vadovai, darbų vykdytojai turi nedelsiant nušalinti iš darbo vietos darbuotoją įtarus, kad jis yra apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų.

75. Užsakovas turi teisę kontroliuoti (tikrinti alkotesteriu) ar darbo vietoje nėra neblaivių Rangovo, Subrangovo darbuotojų.

76. Esant pagrįstam įtarimui, kad Rangovo, Subrangovo darbuotojas yra apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotinių medžiagų, Užsakovas pasilieka sau teisę tam tikram laikui ar visam laikui nušalinti darbuotoją iš darbo vietos, statybos aikštelės.

77. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe Užsakovo Objektuose, nelaimingų atsitikimų tyrimą organizuoja Rangovas, Subrangovas, kviesdamas jame dalyvauti Užsakovą.

Rangovų saugaus darbo organizavimo ir vykdymo LITGRID AB Objektuose tvarkos aprašo
1 priedas

(Rangovo, darbuotojų sąrašo formos pavyzdys)

Darbuotojai, įgalioti su užsakovu sudaryti ir pasirašyti saugos darbe atsakomybės ribų aktus ir teikti
paraiškas darbams atlikti

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Pareigos	Energetikos darbuotojo pažymėjimo Nr.	Apsaugos nuo elektros kategorija
1.					
2.					

Darbų vadovai, turintys teisę išduoti nurodymus

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Pareigos	Energetikos darbuotojo pažymėjimo Nr.	Apsaugos nuo elektros kategorija
1.					
2.					

Darbų vykdytojai, prižiūrintieji

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Pareigos	Energetikos darbuotojo pažymėjimo Nr.	Apsaugos nuo elektros kategorija
1.					
2.					

Operatyviniai darbuotojai

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Pareigos	Energetikos darbuotojo pažymėjimo Nr.	Apsaugos nuo elektros kategorija
1.					
2.					

Operatyviniai remonto darbuotojai

Eil. Nr.	Vardas	Pavardė	Pareigos	Energetikos darbuotojo pažymėjimo Nr.	Apsaugos nuo elektros kategorija
1.					
2.					

Rangovų saugaus darbo organizavimo ir vykdymo LITGRID AB Objektuose tvarkos aprašo
2 priedas

(Saugos darbe atsakomybės ribų akto formos pavyzdys)
Saugos darbe atsakomybės ribų aktas

202 m. mėn d.

(vietovė)

UŽSAKOVAS LITGRID AB, atstovaujamas:

(padalinio pavadinimas, pareigos, vardas, pavardė)

ir RANGOVAS

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas

(pareigos, v. pavardė)

sudarėme šį Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, susitardami, kad dirbant žemiau išvardintus darbus:

(Objekto pavadinimas, elektros įrenginių pavadinimas darbų

pavadinimas, projekto Nr., darbo vietos ribos pažymėtos pridedamame brėžinyje ir panašiai)

nustatoma tokia darbų tvarka ir atsakomybė:

1. Užsakovo, Rangovo ir Subrangovo personalas privalo vadovautis ir vykdyti LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, kitų norminių teisės aktų reikalavimus.

2. Rangovo paskirtas darbuotojas kontroliuoja ir

(pareigos, v. pavardė)

atsako, kad Rangovo, Subrangovo personalas būtų apmokytas ir turėtų visas reikiamas teises bei galiojančius pažymėjimus (atestatus) atlikti rangos sutartyje numatytus darbus.

3. Darbų pradžia: 202.-.-.- Darbų pabaiga: 202.-.-.-

4. Darbų vykdymo sąlygos

(atjungus įrenginį nuo įtampos šaltinio, padarius įrenginį neveikiančiu,

neveikiančią dalį atitverti tvora nuo veikiančios dalies ar kita.)

5. Prieš pradėdant darbus įgyvendinti priemones, užtikrinančias darbuotojų saugą:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas už priemonių įvykdymą
5.1	Nurodymą darbams išrašys, pavedimą įformins	Rangovo darbų vadovas, turintis teisę išduoti nurodymus
5.2	Techninių priemonių vykdymas prieš ruošiant darbo vietą	Nurodoma nurodyme, dėl darbų vykdymo veikiančiuose elektros įrenginiuose, kurias priemonės vykdo Sistemos valdymo centro budintys dispečeriai, kurias vykdo Rangovo operatyviniai remonto darbuotojai
5.3	Leidimą ruošti darbo vietas ir leisti dirbti duos	Užsakovo Darbų koordinavimo grupės budintis darbuotojas tel. , nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budintis dispečeris tel. (jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstytklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą)
5.4	Darbo vietos paruošimas, jos įžeminimas	Rangovo darbų vykdytojas
5.5	Raktus nuo elektros įrenginių išduoda	

6. Prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(užsakovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

7. Prieš darbų pradžią kitus Rangovo ir visus Subrangovo darbuotojus informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(rangovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

8. Rangovo įgaliotas asmuo pateikęs paraišką darbams atlikti prisiima atsakomybę už paraiškoje darbams atlikti išvardytų atsakingų asmenų ir brigados narių paskyrimą, pakankamą jų kvalifikaciją ir brigados kiekybinę sudėtį,

kėlimo kranų darbų vadovo, aukštaliapių darbų vadovo, pavojingų darbų ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų, vadovo bandymams paskyrimą.

9. Rangovo, Subrangovo brigadą instruktuoja ir leidžia jai dirbti Rangovo ar Subrangovo darbų vykdytojas.

10. Dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, kai darbo vietos paruošimo sąlygos lieka nepasikeitę, kitą dieną brigadai dirbti gali leisti Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas, gavęs Darbų koordinavimo grupės būdinčio darbuotojo, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro būdinčio dispečerio (*jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstykluose, tai įrašoma kas juose duos leidimą*) leidimą ir tai įforminęs 4-oje nurodymo lentelėje. Rangovo brigadai dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, Rangovo, Subrangovo darbų vykdytojas turi kasdien informuoti leidusi dirbti budintįjį darbuotoją apie pabaigtą darbą ir išvestą brigadą. Be būdinčiojo darbuotojo leidimo pradėti darbus kitą dieną draudžiama.

11. Visiškai baigus darbus, Rangovas, Subrangovas nuima brigados uždėtus kilnojamuosius įžemiklius darbo vietoje (jeigu buvo tokie įrašai nurodymo skiltyje „Kiti reikalavimai“ užpildo nurodymo skiltį apie darbų baigtį, nurodymą gražina nurodymą išrašiusiam asmeniui.

12. Darbų vadovas išrašęs nurodymą, įforminęs pavedimą atsako už nurodyme, pavedime numatytų saugos priemonių teisingumą ir jų pakankamumą, o asmenys ruošiantys darbo vietą už teisingą tų priemonių įvykdymą.

13. Rangovo darbų vadovas atsako už Rangovo, Subrangovo brigados saugaus darbo organizavimą, kiekybinę sudėtį, pakankamą brigados narių kvalifikaciją.

14. Darbų vykdytojas atsako ir privalo užtikrinti teisingą priemonių, išvardintų nurodyme, pavedime ir būtinų pagal konkrečias darbo sąlygas vykdymą, tikslinio instruktavimo brigados nariams kokybę, teisingą leidimą brigadai dirbti, kad brigados nariai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, įrankių, apsaugos priemonių, takelažo priemonių tvarkingumą. Darbų vykdytojas privalo įsitikinti, kad darbo vietos paruoštos teisingai.

15. Darbų vadovas įleidžia į Objektą kitus asmenis ir užtikrina jų saugą Objekte, atvykusius su tikslu vykdyti neelektrotechninius darbus ar iš Objekto išgabenti susidariusias atliekas.

16. Rangovui išduotų el. schemų ir kitų dokumentų pavadinimai(gali būti pridedamas ir atskiras sąrašas kaip šio akto priedas):

Eil. Nr.	Schemas ar kito dokumento numeris	Schemas ar kito dokumento pavadinimas (pavadinimą nurodyti tikslų)
1		
2		
3		
...		

17. Dirbant su kranais ir kėlimo mechanizmais Rangovo, Subrangovo darbų vadovas privalo užtikrinti Kėlimo kranų saugaus naudojimo taisyklių reikalavimus.

18. Kiti reikalavimai:

UŽSAKOVAS:

RANGOVAS

_____
_____
(LITGRID AB padalinio pavadinimas, pareigos)
_____
(vardas, pavardė, parašas)

_____
_____
(organizacijos pavadinimas, pareigos)
_____
(vardas, pavardė, parašas)

(Saugos darbe atsakomybės ribų akto formos pavyzdys, 330 kV TP su budinčiuoju darbuotoju)
Saugos darbe atsakomybės ribų aktas

202 m. _____ mėn. ... d.

(vietovė)

UŽSAKOVAS LITGRID AB, atstovaujamas: _____

(padalinio pavadinimas, pareigos, vardas, pavardė)

ir RANGOVAS _____

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas _____

(pareigos, v. pavardė)

sudarėme šį Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, susitardami, kad dirbant žemiau išvardintus darbus

(Objekto pavadinimas, elektros įrenginių pavadinimas darbų

pavadinimas, projekto Nr., darbo vietos ribos pažymėtos pridedamame brėžinyje ir panašiai)

nustatoma tokia darbų tvarka ir atsakomybė:

1. Užsakovo, Rangovo ir Subrangovo personalas privalo vadovautis ir vykdyti LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, kitų norminių teisės aktų reikalavimus.

2. Rangovo paskirtas darbuotojas _____ kontroliuoja ir

(pareigos, v. pavardė)

atsako, kad Rangovo, Subrangovo personalas būtų apmokytas ir turėtų visas reikiamas teises bei galiojančius pažymėjimus (atestatus) atlikti rangos sutartyje numatytus darbus.

3. Darbų pradžia: 202...-...-... Darbų pabaiga: 202...-...-...

4. Darbų vykdymo sąlygos _____

(atjungus įrenginį nuo įtampos šaltinio, padarius įrenginį neveikiančiu,

neveikiančią dalį atitverti tvora nuo veikiančios dalies ar kita.)

5. Prieš darbų pradžią įgyvendinti priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugą:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas už priemonių įvykdymą
5.1	Nurodymą darbams išrašys, pavedimą įformins	Rangovo darbų vadovas, turintis teisę išduoti nurodymus
5.2	Techninių priemonių vykdymas prieš ruošiant darbo vietą	330\110\10 transformatorių pastotės budintis darbuotojas
5.3	Leidimą rangovo darbų vykdytojiui dirbti duos	330\110\10 transformatorių pastotės budintis darbuotojas tel.
5.4	Darbo vietos paruošimas, jos įžeminimas	330\110\10 transformatorių pastotės budintis darbuotojas
5.5	Paruoštą darbo vietą priduoda Rangovo darbų vykdytojiui, prižiūrinčiajam ir leidžia jam prileisti brigadą dirbti	330\110\10 transformatorių pastotės budintis darbuotojas
5.6	Raktus nuo elektros įrenginių išduoda	330\110\10 transformatorių pastotės budintis darbuotojas

6. Prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(užsakovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

7. Prieš darbų pradžią kitus Rangovo ir Subrangovo darbuotojus informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(rangovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

8. Rangovo įgaliotas asmuo pateikęs paraišką darbams atlikti prisiima atsakomybę už paraiškoje darbams atlikti išvardytų atsakingų asmenų ir brigados narių paskyrimą, pakankamą jų kvalifikaciją ir brigados kiekybinę sudėtį, kėlimo kranų darbų vadovo, aukštalipių darbų vadovo, pavojingų darbų ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų, vadovo bandymams paskyrimą.

9. Rangovo, Subrangovo brigadą instruktuoja ir leidžia jai dirbti Rangovo ar Subrangovo darbų vykdytojas.

11. Dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, kai darbo vietos paruošimo sąlygos lieka nepasikeitę, kitą dieną brigadai dirbti gali leisti Rangovo ar Subrangovo darbų vykdytojas, gavęs transformatorių pastotės budinčiojo darbuotojo leidimą ir tai įforminęs 4-oje nurodymo lentelėje. Brigadai dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas,

darbų vykdytojas turi kasdien informuoti leidusi dirbti budintįjį darbuotoją apie pabaigtą darbą ir išvestą brigadą. Be budinčiojo darbuotojo leidimo pradėti darbus kitą dieną draudžiama.

12. Visiškai baigus darbus darbų vykdytojas užpildo nurodymo skiltį apie darbų baigtį, nurodymą grąžina nurodymą išrašiusiam asmeniui.

13. Darbų vadovas išrašęs nurodymą, įforminęs pavedimą atsako už nurodyme, pavedime numatytų saugos priemonių teisingumą ir jų pakankamumą, o asmenys ruošiantys darbo vietą už teisingą tų priemonių įvykdymą.

14. Rangovo darbų vadovas atsako už Rangovo, Subrangovo brigados saugaus darbo organizavimą, kiekybinę sudėtį, pakankamą brigados narių kvalifikaciją.

15. Darbų vykdytojas atsako ir privalo užtikrinti tikslinio instruktavimo brigados nariams kokybę, teisingą leidimą brigadai dirbti, kad brigados nariai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, įrankių, apsaugos priemonių, takelazo priemonių tvarkingumą. Darbų vykdytojas privalo įsitikinti, kad darbo vietos paruoštos teisingai.

16. Darbų vadovas arba jei yra paskirtas Darbų saugos koordinatorius įleidžia į Objektą kitus asmenis ir užtikrina jų saugą Objekte, atvykusius su tikslu vykdyti neelektrotechninius darbus ar iš Objekto išgabenti susidariusias atliekas.

17. Rangovui išduotų el. schemų ir kitų dokumentų pavadinimai(gali būti pridedamas ir atskiras sąrašas kaip šio akto priedas):

Eil. Nr.	Schemos ar kito dokumento numeris	Schemos ar kito dokumento pavadinimas (pavadinimą nurodyti tikslų)
1		
2		
3		
...		

18. Dirbant su kranais ir kėlimo mechanizmais Rangovo, Subrangovo darbų vadovas privalo užtikrinti Kėlimo kranų saugaus naudojimo taisyklių reikalavimus.

19. Kiti reikalavimai:

UŽSAKOVAS:

(LITGRID AB padalinio pavadinimas, pareigos)
(vardas, pavardė, parašas)

RANGOVAS:

(organizacijos pavadinimas, pareigos)
(vardas, pavardė, parašas)

(Saugos darbe atsakomybės ribų akto formos pavyzdys, kuomet iš subrangovų skiriamas darbų vadovas)

Saugos darbe atsakomybės ribų aktas

202 m. _____ mėn _____ d.

(vietovė)

UŽSAKOVAS LITGRID AB, atstovaujamas _____

(padalinio pavadinimas, pareigos, vardas, pavardė)

ir RANGOVAS _____

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas _____

(pareigos, v. pavardė)

ir SUBRANGOVAS _____

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas _____

(pareigos, v. pavardė)

sudarėme šį Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, susitardami, kad dirbant žemiau išvardintus darbus

(Objekto pavadinimas, elektros įrenginių pavadinimas darbų

pavadinimas, projekto Nr., darbo vietos ribos pažymėtos pridedamame brėžinyje ir panašiai)

nustatoma tokia darbų tvarka ir atsakomybė:

1. Užsakovo, Rangovo, Subrangovo personalas privalo vadovautis ir vykdyti LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, kitų norminių teisės aktų reikalavimus.

2. Rangovo paskirtas darbuotojas _____ kontroliuoja ir

(pareigos, v. pavardė)

atsako, kad Rangovo, Subrangovo personalas būtų apmokytas ir turėtų visas reikiamas teises bei galiojančius pažymėjimus (atestatus) atlikti rangos sutartyje numatytus darbus.

3. Darbų pradžia: 202...-...-... Darbų pabaiga: 202...-...-...

4. Darbų vykdymo sąlygos _____

(atjungus įrenginį nuo įtampos šaltinio, padarius įrenginį neveikiančiu,

neveikiančią dalį atitverti tvora nuo veikiančios dalies ar kita.)

5. Prieš darbų pradžią įgyvendinti priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugą:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas už priemonių įvykdymą
5.1	Nurodymą darbams išrašys, pavedimą įformins	Subrangovo darbų vadovas, turintis teisę išduoti nurodymus
5.2	Techninių priemonių vykdymas prieš ruošiant darbo vietą	Nurodoma nurodyme, dėl darbų vykdymo veikiančiuose elektros įrenginiuose, kurias priemonės vykdo Sistemos valdymo centro budintys dispečeriai, kurias vykdo Subrangovo operatyviniai remonto darbuotojai
5.3	Leidimą ruošti darbo vietas ir leisti dirbti duos	Užsakovo Darbų koordinavimo grupės budintis darbuotojas tel. _____, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budintis dispečeris tel. _____ (jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstyklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą)
5.4	Darbo vietos paruošimas, jos įžeminimas	Subrangovo darbų vykdytojas
5.5	Raktus nuo elektros įrenginių išduoda	

6. Prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(užsakovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

7. Prieš darbų pradžią kitus Rangovo ir Subrangovo darbuotojus informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(rangovo, subrangovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

8. Rangovo įgaliotas asmuo pateikęs paraišką darbams atlikti prisiima atsakomybę už paraiškoje darbams atlikti išvardytų atsakingų asmenų ir brigados narių paskyrimą, pakankamą jų kvalifikaciją ir brigados kiekybinę sudėtį, kėlimo kranų darbų vadovo, aukštalipių darbų vadovo, pavojingų darbų ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų, vadovo bandymams paskyrimą.

9. Subrangovo brigadą instruktuoja ir leidžia jai dirbti Subrangovo darbų vykdytojas.

10. Dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, kai darbo vietos paruošimo sąlygos lieka nepasikeitę, kitą dieną brigadai dirbti gali leisti Subrangovo darbų vykdytojas, gavęs Darbų koordinavimo grupės budinčio darbuotojo, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budinčio dispečerio (*jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstyklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą*) leidimą ir tai įforminęs 4-oje nurodymo lentelėje. Brigadai dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, Subrangovo darbų vykdytojas turi kasdien informuoti leidusi dirbti budintįjį darbuotoją apie pabaigtą darbą ir išvestą brigadą. Be budinčiojo darbuotojo leidimo pradėti darbus kitą dieną draudžiama.

11. Visiškai baigus darbus Subrangovas nuima brigados uždėtus kilnojamuosius žemiklius darbo vietoje (jeigu buvo tokie įrašai nurodymo skiltyje „Kiti reikalavimai“ užpildo nurodymo skiltį apie darbų baigtį, nurodymą grąžina nurodymą išrašiusiam asmeniui.

12. Darbų vadovas išrašęs nurodymą, įforminęs pavedimą atsako už nurodyme, pavedime numatytą saugos priemonių teisingumą ir jų pakankamumą, o asmenys ruošiantys darbo vietą už teisingą tų priemonių įvykdymą.

13. Rangovo, Subrangovo darbų vadovas atsako už brigados saugaus darbo organizavimą, kiekybinę sudėtį, pakankamą brigados narių kvalifikaciją.

14. Darbų vykdytojas atsako ir privalo užtikrinti teisingą priemonių, išvardintų nurodyme, pavedime ir būtinų pagal konkrečias darbo sąlygas vykdymą, tikslinio instruktavimo brigados nariams kokybę, teisingą leidimą brigadai dirbti, kad brigados nariai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, įrankių, apsaugos priemonių, takelazo priemonių tvarkingumą. Darbų vykdytojas privalo įsitikinti, kad darbo vietos paruoštos teisingai.

15. Darbų vadovas arba jei yra paskirtas Darbų saugos koordinatorius įleidžia į Objektą kitus asmenis ir užtikrina jų saugą Objekte, atvykusius su tikslu vykdyti neelektrotechninius darbus ar iš Objekto išgabenti susidariusias atliekas.

16. Subrangovui išduotų el. schemų ir kitų dokumentų pavadinimai (gali būti pridedamas ir atskiras sąrašas kaip šio akto priedas):

Eil. Nr.	Schemas ar kito dokumento numeris	Schemas ar kito dokumento pavadinimas (pavadinimą nurodyti tikslų)
1		
2		
3		
...		

17. Dirbant su kranais ir kėlimo mechanizmais Subrangovo darbų vadovas privalo užtikrinti Kėlimo kranų saugaus naudojimo taisyklių reikalavimus.

18. Kiti reikalavimai:

UŽSAKOVAS:

(LITGRID AB padalinio pavadinimas, pareigos)
(vardas, pavardė, parašas)

RANGOVAS:

(organizacijos pavadinimas, pareigos)
(vardas, pavardė, parašas)

SUBRANGOVAS:

(organizacijos pavadinimas, pareigos)
(vardas, pavardė, parašas)

(Saugos darbe atsakomybės ribų akto formos pavyzdys, kai technines priemones vykdo ir darbo vietą ruošia įmonė eksploatuojanti Užsakovo įrenginius)

Saugos darbe atsakomybės ribų aktas

202 m. _____ mėn _____ d.

(vietovė)

UŽSAKOVAS LITGRID AB, atstovaujamas _____

(padalinio pavadinimas, pareigos, vardas, pavardė)

ir RANGOVAS _____

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas _____

(pareigos, v. pavardė)

ir ĮMONĖ EKSPLOATUOJANTI
UŽSAKOVO ĮRENGINIUS

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujama _____

(pareigos, v. pavardė)

sudarėme šį Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, susitardami, kad
dirbant žemiau išvardintus darbus

(Objekto pavadinimas, elektros įrenginių pavadinimas darbų

pavadinimas, projekto Nr., darbo vietos ribos pažymėtos pridedamame brėžinyje ir panašiai)

nustatoma tokia darbų tvarka ir atsakomybė:

1. Užsakovo, Rangovo, Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius personalas privalo vadovautis ir vykdyti LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, kitų norminių teisės aktų reikalavimus.

2. Rangovo paskirtas darbuotojas _____ kontroliuoja ir

(pareigos, v. pavardė)

atsako, kad Rangovo personalas būtų apmokytas ir turėtų visas reikiamas teises bei galiojančius pažymėjimus (atestatus) atlikti rangos sutartyje numatytus darbus.

3. Darbų pradžia: 202...-...-... Darbų pabaiga: 202...-...-...

4. Darbų vykdymo sąlygos _____

(atjungus įrenginį nuo įtampos šaltinio, padarius įrenginį neveikiančiu,

neveikiančią dalį atitverti tvora nuo veikiančios dalies ar kita.)

5. Prieš darbų pradžią įgyvendinti priemones, užtikrinančias darbuotojų saugą:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atsakingas už priemonių įvykdymą
5.1	Nurodymą darbams išrašys	Rangovo ar įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbų vadovas, turintis teisę išduoti nurodymus (įrašyti reikiamą)
5.2	Techninių priemonių vykdymas prieš ruošiant darbo vietą	Nurodoma nurodyme, dėl darbų vykdymo veikiančiuose elektros įrenginiuose, kurias priemones vykdo Sistemos valdymo centro budintys dispečeriai, kurias vykdo įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius operatyviniai remonto darbuotojai
5.3	Leidimą ruošti darbo vietas ir leisti dirbti duos	Užsakovo Darbų koordinavimo grupės budintis darbuotojas tel. _____, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budintis dispečeris tel. _____. (jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstyklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą)
5.4	Darbo vietos paruošimas, jos įžeminimas	Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbuotojai
5.5	Paruoštą darbo vietą priduoja Rangovo darbų vykdytojui, prižiūrinčiam ir leidžia jam prileisti brigadą dirbti	Įmonės eksploatuojančios Užsakovo įrenginius darbuotojai ruošiantys darbo vietą
5.6	Raktus nuo elektros įrenginių išduoda	

6. Prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

(užsakovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

7. Prieš darbų pradžią kitus Rangovo darbuotojus informuoja apie esamus ir galimus rizikos veiksnius UŽSAKOVO įmonėje ir praveda instruktavimą:

8. Rangovo įgaliotas asmuo pateikęs paraišką darbams atlikti prisiima atsakomybę už paraiškoje darbams atlikti išvardytų atsakingų asmenų ir brigados narių paskyrimą, pakankamą jų kvalifikaciją ir brigados kiekybinę sudėtį, kėlimo kranų darbų vadovo, aukštaliapių darbų vadovo, pavojingų darbų ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų, vadovo bandymams paskyrimą.

9. Rangovo brigadą instruktuoja ir leidžia jai dirbti Rangovo darbų vykdytojas.

10. Dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, kai darbo vietos paruošimo sąlygos lieka nepasikeitę, kitą dieną brigadai dirbti gali leisti Rangovo darbų vykdytojas gavęs Darbų koordinavimo grupės būdinčio darbuotojo, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro būdinčio dispečerio. *(jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstyklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą)* leidimą ir tai įforminęs 4-oje nurodymo lentelėje. Brigadai dirbant toje pačioje darbo vietoje kelias dienas, darbų vykdytojas turi kasdien informuoti leidusi dirbti būdintįjį darbuotoją apie pabaigtą darbą ir išvestą brigadą. Be būdinčiojo darbuotojo leidimo pradėti darbus kitą dieną draudžiama.

11. Visiškai baigus darbus Rangovas nuima brigados uždėtus kilnojamuosius įžemiklius darbo vietoje (jeigu buvo tokie įrašai nurodymo skiltyje „Kiti reikalavimai“ užpildo nurodymo skiltį apie darbų baigtį, nurodymą grąžina nurodymą išrašiusiam asmeniui.

12. Darbų vadovas išrašęs nurodymą atsako už nurodyme numatytų saugos priemonių teisingumą ir jų pakankumą, o asmenys ruošiantys darbo vietą už teisingą tų priemonių įvykdymą.

13. Darbų vadovas atsako brigados saugaus darbo organizavimą, kiekybinę sudėtį, pakankamą brigados narių kvalifikaciją.

14. Rangovo darbų vykdytojas atsako už tikslinio instruktavimo brigados nariams kokybę, teisingą leidimą brigadai dirbti, kad brigados nariai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, įrankių, apsaugos priemonių, takelazo priemonių tvarkingumą. Darbų vykdytojas privalo įsitikinti, kad darbo vietos paruoštos teisingai.

15. Darbų vadovas arba jei yra paskirtas Darbų saugos koordinatorius įleidžia į Objektą kitus asmenis ir užtikrina jų saugą Objekte, atvykusius su tikslu vykdyti neelektrotechninius darbus ar iš Objekto išgabenti susidariusias atliekas

16. Rangovui išduotų el. schemų ir kitų dokumentų pavadinimai (gali būti pridedamas ir atskiras sąrašas kaip šio akto priedas):

Eil. Nr.	Schemos ar kito dokumento numeris	Schemos ar kito dokumento pavadinimas (pavadinimą nurodyti tikslų)
1		
2		
3		
...		

17. Dirbant su kranais ir kėlimo mechanizmais Rangovo darbų vadovas privalo užtikrinti Kėlimo kranų saugaus naudojimo taisyklių reikalavimus.

18. Kiti reikalavimai:

UŽSAKOVAS:

RANGOVAS:

(LITGRID AB padalinio pavadinimas, pareigos)

(organizacijos pavadinimas, pareigos)

(vardas, pavardė, parašas)

(vardas, pavardė, parašas)

Įmonė eksploatuojanti Užsakovo įrenginius

(organizacijos pavadinimas, pareigos)

(vardas, pavardė, parašas)

Pavedimas Nr. _____

Darbo vieta ir darbo užduotis:

Numatoma darbų atlikimo data: _____

Eil. Nr.	Priemonės darbuotojų saugai užtikrinti *

Darbų vykdytojas (vardas ir pavardė)	Brigados nariai, dirbantys pagal pavedimą (vardas ir pavardė)	Darbų vykdytojas, brigados nariai instrukuoti		Darbas pradėtas (data, laikas)	Darbas baigtas (data, laikas)
		Instruktuojamojo parašas	Instruktuojančiojo parašas		
1	2	3	4	5	6

Asmuo davęs pavedimą: _____
(vardas, pavardė, parašas)

Pastabos:

- 3-6 skiltys pildomos darbo vietoje;
- * - pildoma, kai numatomos priemonės.

Saugos darbe atsakomybės ribų aktas

202 m. _____ mėn. _____ d.

(vietovė)

UŽSAKOVAS LITGRID AB, atstovaujamas _____

(padalinio pavadinimas, pareigos, vardas, pavardė)

ir RANGOVAS _____

(fizinio asmens vardas ar juridinio asmens pavadinimas)

atstovaujamas _____

(pareigos, v. pavardė)

sudarėme šį Saugos darbe atsakomybės ribų aktą, susitardami, kad
dirbant žemiau išvardintus darbus

(Objekto pavadinimas, elektros įrenginių pavadinimas darbų pavadinimas,

projekto Nr., darbo vietos ribos pažymėtos pridedamame brėžinyje ir panašiai)

nustatoma tokia darbų tvarka ir atsakomybė:

1. Užsakovo ir Rangovo personalas privalo vadovautis ir vykdyti LR darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių, kitų norminių teisės aktų reikalavimus.

2. Rangovo paskirtas darbuotojas _____ kontroliuoja ir

(pareigos, v. pavardė)

atsako, kad Rangovo personalas būtų apmokytas ir turėtų visas reikiamas teises bei galiojančius pažymėjimus (atestatus) atlikti rangos sutartyje numatytus darbus.

3 Darbų pradžia: 202...-...-...

Darbų pabaiga: 202...-...-...

4. Darbų vykdymo sąlygos _____

(atjungus įrenginį nuo įtampos šaltinio, padarius įrenginį neveikiančiu,

neveikiančią dalį atitverti tvora nuo veikiančios dalies ar kita.)

5. Prieš darbų pradžią įgyvendinti priemonės, užtikrinančias darbuotojų saugą:

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Vykdytojas
5.1	Nurodymą darbams išrašys	Rangovo darbų vadovas, turintis teisę išduoti nurodymus (įrašyti reikiamą)
5.2	Techninių priemonių vykdymas prieš ruošiant darbo vietą	Nurodoma nurodyme, dėl darbų vykdymo veikiančiuose elektros įrenginiuose, kurias priemonės vykdo Sistemos valdymo centro budintys dispečeriai
5.3	Leidimą ruošti darbo vietas ir leisti dirbti duos	Užsakovo Darbų koordinavimo grupės budintis darbuotojas tel. _____, nuo 19 iki 7 val. ir ne darbo dienomis – Sistemos valdymo centro budintis dispečeris tel. _____ (jei darbai bus vykdomi ir elektrinių skirstyklose, tai įrašoma kas juose duos leidimą)
5.4	Darbo vietos paruošimas, jos įžeminimas	
5.5	Paruoštą darbo vietą priduoda Rangovo prižiūrinčiajam ir leidžia jam prileisti brigadą dirbti	
5.6	Darbams Paskyrą – leidimą išrašys	Rangovo paskirtas asmuo

6. Prieš darbų pradžią Rangovo darbų vadovą apie esamus ir galimus rizikos veiksnius Užsakovo įmonėje informuoja ir praveda instruktavimą:

(užsakovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

7. Prieš darbų pradžią kitus Rangovo darbuotojus apie esamus ir galimus rizikos veiksnius Užsakovo įmonėje informuoja ir praveda instruktavimą:

(rangovo atsakingo asmens pareigos, vardas, pavardė)

8. Rangovo brigadą instruktuoja ir leidžia jai dirbti Rangovo prižiūrintysis.

9. Rangovo įgaliotas asmuo pateikęs paraišką darbams atlikti prisiima atsakomybę už paraiškoje darbams atlikti išvardytų atsakingų asmenų ir brigados narių paskyrimą, pakankamą jų kvalifikaciją ir brigados kiekybinę sudėtį,

kėlimo kranų darbų vadovo, aukštaliapių darbų vadovo, pavojingų darbų ir darbų su potencialiai pavojingais įrenginiais vadovų, vadovo bandymams paskyrimą.

10. Rangovo personalas privalo laikytis instruktavimo metu nurodytų saugių atstumų iki veikiančių elektros įrenginių. Rangovo personalui draudžiama pažeidinėti paruoštos darbo vietos aptvėrimus ar vykdyti bet kokius darbus už šių aptvėrimų.

11. Rangovo darbų vadovas, visiškai baigus darbus pagal Paskyrą – leidimą, privalo raštu pranešti užsakovo padalinio vadovui ar jį pavaduojančiam, kad Objekte darbai visiškai baigti, medžiagos, įrankiai, pagalbinės priemonės iš darbo vietų surinktos, žmonės išvesti, nurodyti darbų užbaigimo datą, laiką ir pasirašyti.

12. Darbų vadovas išrašęs nurodymą atsako už nurodyme numatytų saugos priemonių teisingumą ir jų pakankumą, o asmenys ruošiantys darbo vietą už teisingą tų priemonių įvykdymą.

13. Rangovų darbų vadovas atsako už brigados saugaus darbo organizavimą, kiekybinę sudėtį, kad brigados nariai laikytųsi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, įrankių, apsaugos priemonių, takelažo priemonių tvarkingumą.

14. Rangovo prižiūrintysis atsako už tikslinio instruktavimo brigados nariams kokybę, teisingą leidimą brigadai dirbti, už prižiūrimų darbuotojų apsaugą nuo priartėjimo prie įtampą turinčių srovinių dalių arčiau negu Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėse nurodytais atstumais.

15. Rangovo darbų vadovas atsako už visą rangovo darbuotojų saugą ir sveikatą, priešgaisrinę saugą susietą su darbų technologija numatytoje darbams vietoje.

16. Rangovui išduotų el. schemų ir kitų dokumentų pavadinimai(gali būti pridedamas ir atskiras sąrašas kaip šio akto priedas):

Eil. Nr.	Schemos ar kito dokumento numeris	Schemos ar kito dokumento pavadinimas (pavadinimą nurodyti tikslų)
1		
2		
3		
...		

17. Kiti reikalavimai:

UŽSAKOVAS:

_____
(LITGRID AB padalinio pavadinimas, pareigos)

RANGOVAS:

_____
(organizacijos pavadinimas, pareigos)
_____
(vardas, pavardė, parašas)

Statinio statybos saugos ir sveikatos
koordinadorius

_____
(Vardas, pavardė, parašas)

AKTAS-LEIDIMAS

Statybos darbams vykdyti veikiančioje įmonėje

202_ m. _____ mėn. ____ d.

_____
(vietovė)

_____
(įmonės pavadinimas)

Mes, žemiau pasirašę:

įmonės vadovas _____

_____
(vardas, pavardė, pareigos)

ir statybos darbų vadovas _____

_____
(vardas, pavardė, pareigos, kvalifikacijos atestato Nr.)

surašėme šį aktą-leidimą.

Įmonės (užsakovo) nurodo statybos darbų atlikimo vietą:

_____
(ašių, žymų pavadinimai, brėžinių numeriai)

vykdyti darbus:

_____
(darbų pavadinimas, statybos darbų projektas, brėžiniai)

Statybos darbų atlikimo terminas:

Darbus pradėti 202_ m. _____ mėn. ____ d.

Darbus baigti 202_ m. _____ mėn. ____ d.

Iki darbų pradžios įgyvendinti priemonės, užtikrinančias darbų saugą.

Eil. Nr.	Priemonių pavadinimas	Atlikimo terminai	Vykdytojas
1.	<i>Įforminti Paskyrą – leidimą darbams atlikti</i>		
2.	<i>Paruošti darbo vietą</i>		
3.	<i>Instrukuoti darbuotojus darbo vietoje</i>		
4.	<i>Turėti visas būtinas asmenines ir kolektyvines saugos priemones</i>		

Įmonės vadovas _____

_____
(vardas, pavardė, parašas)

Statybos darbų vadovas _____

_____
(vardas, pavardė, parašas)

VIETŲ IR DARBŲ, KURIEMS ATLIKTI REIKALINGA
PASKYRA – LEIDIMAS, SĄRAŠAS

1. Darbai, atliekami naudojant kėlimo kranus ir kitas statybines mašinas elektros oro linijų, dujų – naftos produktų vamzdynų, lengvai užsiliepsnojančių ar degių skysčių ir degių ar suskystintų dujų sandėlių apsauginėse zonose.
2. Darbai šuliniuose, iškasose, uždaroje ir sunkiai prieinamoje erdvėje.
3. Žemės darbai patogeniškai užterštame dirvožemyje, požeminių elektros tinklų, dujotiekio ir kitų pavojingų požeminių komunikacijų apsauginėse zonose.
4. Eilinis remontas, įrenginių išmontavimas bei remonto ir statybos montavimo darbai įmonėse, kuriose veikia pavojingi ir/arba kenksmingi veiksniai.
5. Darbai vietose, kuriose yra arba gali atsirasti pavojus, sukeltas greta atliekamų darbų.
6. Darbai, atliekami prie pat eksploatuojamų geležinkelio ir automobilių kelių važiuojamųjų dalių.
7. Darbai sprogiųjų ir/arba degių dujų terpėje.

_____
(Leidimą žemės darbams vykdyti

_____
išduodančiajam padaliniui)

P A R A I Š K A
žemės darbams vykdyti

_____
(Vietovė)

_____
(Data)

Prašau išduoti leidimą vykdyti žemės darbus. Pateikiu šiuos duomenis ir dokumentus:
pareiškėjas _____

(Rangovo arba statytojo įmonės pavadinimas, pareiškėjo v., pavardė, adresas, tel. Nr.)

statinys _____

(pavadinimas, adresas, tel. Nr.)

žemės darbų vadovas _____

(v., pavardė, kvalifikacijos atestato Nr.)

žemės darbų tikslas ir pobūdis _____

(kuriam tikslui kasama arba atvežama žemė)

numatomi naudoti mechanizmai _____

(pavadinimas, tipas)

numatomas iškasti (užpilti) žemės kiekis _____ m³;

žemės perteklių numatoma išvežti _____

(nurodyti vietą)

žemės darbų pradžia 202 ____ m. ____ d. ____ val.;

žemės darbų pabaiga 202 ____ m. ____ d.

PRIEDAI: 1. Leidimo statyti statinį kopija, _____ lap.

2. Suderintas su suinteresuotomis institucijomis sklypo planas (žemės darbų vykdymo aprašas, schema), kuriame pažymėti esami ir projektuojami inžineriniai tinklai ir nurodytos žemės kasimo vietos, _____ lap.

3. Apylankų ir kelio ženklų išdėstymo schema (kasant žemę eismo vietose), _____ lap.

4. _____.

Pareiškėjas _____

(v., pavardė)

(parašas)

_____
(Leidimą išduodantis padalinys)

L E I D I M A S
žemės darbams vykdyti

_____
(Vietovė)

_____
(Data)

Leidžiama rangovui (statytojui) _____

_____
(įmonės pavadinimas, fizinio asmens v., pavardė, adresas, tel. Nr.)

vykdyti statinio _____
(pavadinimas, adresas, tel. Nr.)

žemės darbus _____
(kokius, kuriam tikslui)

kurių apytikris kiekis _____ m³.

Žemės darbų vadovas

_____
(v., pavardė, kvalifikacijos atestato Nr., tel. Nr.)

Leidžiama naudoti šiuos mechanizmus _____

_____
(pavadinimas, tipas)

Žemės darbus pradėti 202 ____ m. _____ d. _____ val.,
užbaigti 202 ____ m. _____ d.

Reikalaujama:

1. Prieš dvi paras iki žemės darbų pradžios pakviesti į vietą šių padalinių atstovus _____

ir nepradėti žemės darbų be jų sutikimo.

2. Vykdam žemės darbus, vadovautis statinio statybos projekto, darbų technologijos projekto, žemės darbų vykdymo aprašo, suderintos žemės darbų schemos ir šių darbų saugos reikalavimais.

Taip pat šiais reikalavimais _____

3. Iki žemės darbų pradžios užtikrinti normalias eismo sąlygas apylanka (kai darbai vykdomi eismo vietose).

4. Atstatyti kelio (gatvės, privažiavimo, aikštės) dangą pagal projekto ir normatyvinių statybos dokumentų reikalavimus iki 202 ____ m. _____ d. ir pranešti apie tai šį leidimą išdavusiam padaliniui.

5. _____

Leidimą išdavė _____

_____
(pareigos, v., pavardė, parašas)

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKTAVIMŲ REGISTRAVIMO KORTELĖ

Žemiau išvardyti komisijos nariai supažindinti, su: Įrenginiais kurie yra veikiantys, kad Objekte privalu būti su apsauginiais šalmais, vaikščioti atidžiai, įsitikinus aplinkos saugumu, nepriartėti iki įtampą turinčių srovinių dalių arčiau kaip 1m. -110 kV ir arčiau kaip 2,5 m. – 330 kV,Kitos (atsakingo inžinieriaus nuomone reikalingos saugos ir sveikatos priemonės:

[illegible]

DARBAI, KURIŲ ATLIKIMUI RANGOVAS PARENGIA IR PATEIKIA UŽSAKOVUI, STATYBOS
DARBŲ TECHNOLOGIJOS (VYKDYMO) PROJEKTĄ (TECHNOLOGINES KORTELES), SĄRAŠAS

Vykdamant darbus transformatorių pastotėse, skirstyklose

1. Jungtuvų, skyriklių, srovės ir įtampos transformatorių, atraminių izoliatorių, viršįtampių ribotuvų ir portalų (įskaitant ir pamatus) išmontavimas.
2. Žaibosaugos/apšvietimo bokštų (stiebų) išmontavimas.
3. Autotransformatoriaus, 110/10kV galios transformatoriaus, jų pamatų ir alyvos (lietaus vandens) surinkimo duobės išmontavimas.
4. Netinkamo eksploatavimui autotransformatoriaus pagrindinių mazgų išardymas.
5. Pastatų griovimas ir juose esančios įrangos (kompresorių, siurblių, kėlimo mechanizmų) išmontavimas.
6. Suspausto oro resiverių išmontavimas.
7. Alyvos (lietaus vandens) surinkimo talpų ir vandens rezervuarų išmontavimas.
8. Jungtuvų, skyriklių, srovės ir įtampos transformatorių, atraminių izoliatorių, viršįtampių ribotuvų, portalų ir jų pamatų ir atraminių metalo konstrukcijų montavimas.
9. Žaibosaugos/apšvietimo bokštų (stiebų) ir jų pamatų montavimas.
10. Autotransformatoriaus, 110/10kV galios transformatoriaus, jų pamatų ir alyvos (lietaus vandens) surinkimo duobės montavimas.
11. Modulinių pastatų ir jų pamatų montavimas.
12. Alyvos (lietaus vandens) surinkimo talpų ir vandens rezervuarų montavimas.

Vykdamant darbus oro ir kabelių linijose

1. Gelžbetoninės, metalinės atramos išmontavimas, keitimas, naujos montavimas.
2. Metalinės atramos pamatų keitimas, naujų montavimas.
3. Atramų atotampų keitimas.
4. Žaibosaugos troso su šviesolaidiniu kabeliu arba be jo išmontavimas, keitimas, naujo montavimas.
5. Laidų išmontavimas, keitimas ar naujų montavimas.
6. Kabelinių movų atramose išmontavimas, keitimas, naujų montavimas.

Pastaba: Šis sąrašas nėra baigtinis ir rangovas, savo nuožiūra rengia ir kitiems darbams atlikti statybos darbų technologijos (vykdymo) projektus (technologines korteles).

Užsakovas: LITGRID AB

Sutarties pavadinimas: „Nurodyti sutarties pavadinimą“

Sutarties Nr. „Nurodyti sutarties Nr.“

Projekto Nr. „Nurodyti projekto Nr.“

DĖL STATINIO STATYBOS SAUGOS IR SVEIKATOS KOORDINATORIAUS

Imonės pavadinimas, juridinio asmens kodas xyz (toliau – Rangovas) *20xx m. mėnesio xx d.* su LITGRID AB, juridinio asmens kodas 302564383 (toliau – Užsakovas), sudarė projektavimo ir statybos darbų sutartį Nr. „Nurodyti sutarties Nr.“ (toliau – Sutartis) dėl projekto „Nurodyti sutarties pavadinimą“ (toliau – Projektas) ir įsipareigojo tinkamai vykdant Sutartyje nustatytas prievoles, atlikti Projekto darbus.

Vadovaujantis Rangovų saugaus darbo organizavimo ir vykdymo LITGRID AB objektuose tvarkos aprašo 42 punktu, deleguojame Rangovo darbuotojo, *Nurodomos darbuotojo pareigos, Vardas Pavardė*, pažymėjimo *Nurodoma pažymėjimo data ir Nr.* kandidatūrą bei *Nurodoma darbuotojo Vardas Pavardė sutikimo data* sutikimą būti paskirtam statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatoriumi.

Atsižvelgiant į tai, jog Sutartyje numatyta, kad statinio statybos ir sveikatos koordinatoriumi bus skiriamas *Imonės pavadinimas* darbuotojas, papildomų išlaidų, susijusių su koordinatoriaus funkcijų vykdymu, Rangovas nereikalaus.

Imonės vadovas arba įgaliotas pasirašyti

Vardas Pavardė

SUTIKIMAS

202 m. _____ d.
Data

Darbuotojo pareigos, Vardas Pavardė, pažymėjimas *išdavimo data* Nr. *numeris* sutinku būti paskirtas statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatoriumi ir vykdyti *objekto/projekto pavadinimas* projektavimo ir statybos darbų pirkimo sutartyje Nr. *sutarties numeris* (toliau – sutartis) numatytas statinio statybos saugos ir sveikatos koordinatoriaus funkcijas.

Patvirtinu, kad esu susipažinęs su Sutarties bendrųjų sąlygų *punkto nr.* punkto nuostatomis dėl asmens duomenų tvarkymo ir Litgrid AB privatumo pranešimu – <https://www.litgrid.eu/index.php/apie-litgrid/privatumo-pranesimas/10047>. Neprieštarauju, kad mano asmens duomenys būtų tvarkomi Sutarties vykdymo tikslais

Pareigos

parašas

Vardas pavardė